

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM  
ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU  
ROZWOJU ORGANIZACJI OBYWATELSKICH NA LATA 2018–2030 PROO

*Strategia Rozwoju Fundacji Centrum Inicjatyw na Rzecz Społeczeństwa FCIS do 2030 roku*

## **STRATEGIA ROZWOJU FUNDACJI FCIS DO 2030 ROKU – MISJA, WIZJA, CELE**

Strategia rozwoju instytucjonalnego wynika ze zdiagnozowanych potrzeb.

Jej realizacja w znaczący sposób zwiększy potencjał instytucjonalny Fundacji i pozwoli na skuteczniejszą realizację jej misji statutowej.

### **Misja:**

Tworzenie nowatorskich rozwiązań społecznych, wpływających na poprawę jakości życia mieszkańców w zdrowiu, edukacji, ekologii oraz zwiększanie możliwości rozwojowych dla osób z grup narażonych na izolację społeczną, wymagających szczególnego wsparcia społecznego.

### **Wizja:**

Stworzenie przestrzeni i zarządzanie siecią usług społecznych pn. Podlaskie Ogrody Terapeutyczne oraz wprowadzanie w Polsce międzynarodowych innowacyjnych rozwiązań ułatwiających funkcjonowanie i rozwój każdego człowieka.

Hasło przewodnie: ***Twoje wsparcie mentalne i rozwojowe w Naturze!***

### **CEL GŁÓWNY:**

Rozwój potencjału organizacyjnego poprzez stworzenie przestrzeni, pozyskanie partnerów i profesjonalizację usług społecznych.

### **CEL STRATEGICZNY I**

**Rozwój potencjału organizacyjnego Fundacji**

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM  
ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU  
ROZWOJU ORGANIZACJI OBYWATELSKICH NA LATA 2018–2030 PROO

*Strategia Rozwoju Fundacji Centrum Inicjatyw na Rzecz Społeczeństwa FCIS do 2030 roku*

- szerszy dostęp do rynku usługowego,
- rozszerzenie działalności gospodarczej o nowe innowacyjne usługi,
- rozwój potencjału ludzkiego,
- rozwój wolontariatu,

## **CEL STRATEGICZNY II**

### **Profesjonalizacja**

- stworzenie wysokiej dostępności i jakości ofertę usług społecznych,
- lepiej przygotowane kadry fundacji,
- efektywne partnerstwo - zwiększenie współpracy z innymi podmiotami rynkowymi w kraju i za granicą, w szczególności z sektorem biznesu,
- skoordynowany system świadczenia usług,

## **CEL STRATEGICZNY III**

### **Elastyczna odporność**

- zapewnienie bezpieczeństwa i stabilności organizacyjnej,
- zapewnienie stabilności finansowej – 4 stałe filary finansowania działalności,
- przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym,
- ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko

## **PRIORYTETY STRATEGICZNE:**

**PRIORYTET 1** obejmuje programy terapeutyczne i wyrównywanie szans na rozwój i lepszą jakość życia, w tym pomoc i rehabilitację społeczną oraz wspieranie aktywności osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami, w szczególności osób do 30 roku życia i osób po 60 roku życia.

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM  
ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU  
ROZWOJU ORGANIZACJI OBYWATELSKICH NA LATA 2018–2030 PROO

*Strategia Rozwoju Fundacji Centrum Inicjatyw na Rzecz Społeczeństwa FCIS do 2030 roku*

**PRIORYTET 2** obejmuje prowadzenie działań aktywizacji i edukacji na temat ekologii i zrównoważonego rozwoju, celem jest uczynienie naszych lokalnych społeczności miejscami lepszymi do życia, zapewniającymi perspektywę dla przyszłych pokoleń.

#### **DZIAŁANIA STRATEGICZNE:**

Fundacja FCIS otworzy działalność usługową, realizującą wizję rozwoju w 2 priorytetach.

#### **OFEROWANE USŁUGI I STANDARDY:**

Działalność Fundacji FCIS polegać będzie na zakładaniu we współpracy z partnerami i prowadzeniu stałej, systematycznej działalności opartej na niezależnym finansowaniu i międzynarodowej współpracy.

**Sieć Podlaskich Ogrodów Terapeutycznych** – to miejsca oferujące usługi społeczne prowadzone przez Liderów społecznych, dofinansowywane przez darczyńców z Polski i Europy.

#### **Działalność opierać się będzie na standardach:**

1. Udzielanie wsparcia w sposób ciągły, nieprzerwany, bez uzależnienia od publicznego finansowania,
2. Stworzenie przestrzeni umożliwiającej rozwój każdej osoby, niezależnie od posiadanych cech,
3. Testowanie innowacji społecznych – nowatorskich rozwiązań tak aby ulepszać standardy usług tradycyjnych,
4. Miejsca, które stworzymy będą zaprojektowane partycypacyjnie w procesie konsultacji z odbiorcami i partnerami,

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM  
ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU  
ROZWOJU ORGANIZACJI OBYWATELSKICH NA LATA 2018–2030 PROO

*Strategia Rozwoju Fundacji Centrum Inicjatyw na Rzecz Społeczeństwa FCIS do 2030 roku*

5. Opieramy się o zasady projektowania, wywodzące się z ekologii systemów i badań przed-przemysłowych przykładów zrównoważonego używania ziemi.
6. Podkreślamy wzorce krajobrazu naturalnego, dlatego przestrzeń będzie projektowana zgodnie z koncepcją skupiania się na odpowiednim umiejscowieniu każdego elementu, tak aby tworzył całość i wpływał na ograniczenie odpadów, redukcję zużycia energii i pracy, tym samym osiągając wysoki poziom synergii.

**Istotną rolę będzie odgrywać wymiar społeczny - stworzymy społeczność ludzi zjednoczonych wokół misji niesienia pomocy i wsparcia innym w zgodzie z naturą.**

#### **Projekty realizowane:**

1. Przestrzeń prowadzenia terapii zasilanej nieskażoną naturą dla osób potrzebujących wsparcia w odzyskaniu zdrowia fizycznego i psychicznego.
2. Przestrzeń do edukacji i upowszechniania zdrowych, ekologicznych metod rolnictwa i różnorodności biologicznej
3. Przestrzeń galerii sztuki na świeżym powietrzu, gdzie prace połączone z naturalnym krajobrazem będą wystawiać młodzi i niezależni artyści z całego świata.

**Ad. 1.** Stworzymy Ośrodek Premakultury – miejsce projektowania ekologicznego, inżynierii ekologicznej i projektowania środowiska, tworząc zrównoważoną architekturę siedzib ludzkich i samoregulujące się systemy rolnicze na wzór ekosystemów naturalnych:

Główne zasady etyczne permakultury to:

**- Troszcz się o Ziemię (*Take care of the Earth*):** dbaj, aby wszystkie systemy życia mogły przetrwać i się rozwijać. To jest pierwsza zasada, ponieważ bez zdrowej Ziemi ludzie nie mogą prosperować.

**SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM  
ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU  
ROZWOJU ORGANIZACJI OBYWATELSKICH NA LATA 2018–2030 PROO**

*Strategia Rozwoju Fundacji Centrum Inicjatyw na Rzecz Społeczeństwa FCIS do 2030 roku*

- **Troszcz się o ludzi** (*Take care of the people*): dbaj, aby ludzie mieli dostęp do dóbr niezbędnych do życia.
- **Dziel się nadmiarem** (*Share the surplus*): zdrowe systemy naturalne wykorzystują nadwyżki do wyżywienia innych. My, ludzie, możemy robić to samo. Zarządzając naszymi potrzebami, możemy odłożyć część środków, aby spełnić powyższe zasady.

**Ad. 2.** Stworzymy zieloną klasę – miejsce służące nauczaniu i upowszechnianiu wiedzy dla dzieci, młodzieży, studentów. Zajęcia będą odbywały się w ogrodach, gdzie będą zdobywać praktyczne doświadczenia w zakresie rolnictwa i sadownictwa ekologicznego.

Stworzymy programy szkolne – stworzone przez zaangażowanych społecznych liderów do nauki, które będą promować zdrowie i dobre samopoczucie dzieci poprzez praktyczne nauczanie oparte na naturze.

Stworzymy sieć Ogrodów prowadzonych przez społeczników i nauczycieli – miejsc dostosowanych do programu nauczania w szkole i stanowiące przestrzeń edukacyjną dla uczniów.

Ogrody będą oferować możliwość aktywności fizycznej, świeżego powietrza, i nauki poprzez działanie. Uczniowie będą opanowywać wiedzę – wykonując zadania takie jak: sadzenie, pielenie, zbieranie plonów, co wzmocni ich zdrowie fizyczne i psychiczne. Dzieci z trudnościami w normalnym środowisku szkolnym będą miały alternatywę i wzbogacającą przestrzeń do dobrego samopoczucia i rozwoju osobistego.

W Podlaskich ogrodach terapeutycznych dzieci będą uczyć się o różnorodności biologicznej, cyklach przyrody i zrównoważonych metodach produkcji żywności i gospodarki w obiegu zamkniętym. Dzięki temu zyskają wiedzę na temat powiązań natury i zrozumienie jej roli w codziennym życiu. Holistyczny proces nauki będzie łączył teorię z praktyką.

Stworzymy programy oferty zajęć, w tym warsztatów ekologicznych dla wielu różnych grup.

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM  
ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU  
ROZWOJU ORGANIZACJI OBYWATELSKICH NA LATA 2018–2030 PROO

*Strategia Rozwoju Fundacji Centrum Inicjatyw na Rzecz Społeczeństwa FCIS do 2030 roku*

Stworzymy miejsca relaksu i rekreacji dla osób w trakcie rekonwalescencji i terapii po przejściu choroby lub kryzysu psychicznego.

Stworzymy miejsca spotkań towarzyskich dla osób zainteresowanych naturą i obserwacją natury.

**Ad. 3** Stworzymy miejsce tworzenia i prezentacji (galeria na świeżym powietrzu w przestrzeni lasu) tzw. sztuki Ziemi - usługi artystyczne, których obszarem działania (tłem, kontekstem czy tworzywem) jest przestrzeń ziemi, obszar środowiska naturalnego. Będą to dzieła sztuki połączone z naturalnym krajobrazem przyrodniczym, przekształceniem jego fragmentu, lub wykorzystaniem naturalnych procesów, np. erozji, czynników atmosferycznych dla stworzenia działań, obiektów o charakterze artystycznym. W szczególny sposób promowani będą młodzi niezależni artyści, tak aby umożliwić im rozwój talentów.

**Rodzaj oferowanych usług społecznych:**

**I Ogrodnictwo terapeutyczne (hortiterapia)**

- prowadzenie rehabilitacji związanej z uprawianiem ogrodnictwa, wykorzystującej kontakt z przyrodą w celach leczniczych, wskazana dla osób w stanach obniżonego nastroju, depresji czy lęku.

- prowadzenie zajęć z osobami po przejściu leczenia szpitalnego, terapii uzależnień i osób z niepełnosprawnościami,

Terapia ogrodnicza może być metodą uzupełniającą, wspomagającą tradycyjne leczenie bądź metodą główną, zastępującą leczenie farmakologiczne

Polecana dla osób, które zmagają się z chorobami, takimi jak:

- depresja,
- autyzm,
- zespół nadpobudliwości psychoruchowej z deficytem uwagi,



SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM  
ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU  
ROZWOJU ORGANIZACJI OBYWATELSKICH NA LATA 2018–2030 PROO

*Strategia Rozwoju Fundacji Centrum Inicjatyw na Rzecz Społeczeństwa FCIS do 2030 roku*

- zespół nadpoudliwości psychoruchowej z brakiem koncentracji uwagi,
- alkoholizm,
- narkomania,
- niedosłuch,
- duża wada wzroku,
- otyłość,
- choroby przewlekłe,
- podeszły wiek.

**Ekoterapia** - działania z zakresu ochrony zdrowia w tym rehabilitacji mające na celu przywrócenie zdrowia w bezpośredniej relacji z naturą.

Aby tego typu terapia miała dobrą efektywność potrzeba bezpośredniego kontaktu człowieka z czystym, nieskażonym środowiskiem naturalnym, takim jak np. las, łąka, ogród.

Ekoterapia to różnego rodzaju techniki i metody rehabilitacji i aktywizacji takie jak: hortiterapia (ogrodoterapia), terapia leśna (lasoterapia), mindfulness w naturze (nature- based mindfulness), ornitologia terapeutyczna, ekologiczna terapia zajęciowa, talasoterapia (z udziałem krajobrazu morskiego). Może być prowadzona na zewnątrz, ale i w pomieszczeniach. To także ekopsychoterapia, terenowe warsztaty psychologiczne, różnorodne treningi relaksacyjne prowadzone w naturze bądź z udziałem jej elementów, terapie z towarzyszeniem zwierząt asystujących (kynoterapia, felinoterapia, hippoterapia).

Ekoterapia w warunkach zamkniętych (szpitale, domy opieki) oraz w poradniach i gabinetach to np. „zielone recepty” czyli zalecenia dla pacjentów traktowane jako „praca w domu” oprócz tradycyjnych recept na środki farmakologiczne.

Interwencje w ramach całodobowych oddziałów np. psychiatrycznych, geriatrycznych, chorób płuc, pediatrycznych to dbanie o zieloną przestrzeń dostępną dla pacjentów: na zewnątrz

**SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM  
ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU  
ROZWOJU ORGANIZACJI OBYWATELSKICH NA LATA 2018–2030 PROO**

*Strategia Rozwoju Fundacji Centrum Inicjatyw na Rzecz Społeczeństwa FCIS do 2030 roku*

(ogród do hortiterapii, park przyszpitalny, łąka kwietna, strefa relaksu w naturze) i wewnątrz („zielony pokój” z obecnością roślin/ fotoobrazów z naturą, okresowo włączanym śpiewem ptaków, szmerem strumienia, łagodnym, naturalnym światłem, gdzie można się zrelaksować, poczytać lub podjąć kreatywną aktywność w ramach arteterapii. Strefa ciszy może być również zaaranżowana w podobny sposób) Innym rozwiązaniem jest aranżowanie aktywności relaksacyjnych z wykorzystaniem elementów natury - muzykoterapia z dźwiękowym tłem przyrodniczym, arteterapia z naturalnych materiałów, o tematyce przyrodniczej, spacerzy na zewnątrz z terapeutą zajęciowym, kąpiele leśne, relaksacja w naturze (trening Jacobsona, trening autogenny Schultza, inne) podejmowane w przyszpitalnym ogrodzie lub parku, wspólna obserwacja ptaków lub roślin i porównywanie ich z rysunkami w atlasie, dyskusje na temat impresji przyrodniczych i refleksji, jakie pojawiają się w trakcie tych aktywności w ramach zajęć grupowych.

Ekopsychoterapia (ang. *nature-based psychotherapy*) to psychoterapia prowadzona z włączeniem w proces terapeutyczny środowiska naturalnego lub jego elementów. Jest prowadzona na zewnątrz (niektórzy terapeuci podają, że przykładają znaczenie nie tylko do międzyludzkich relacji klienta, ale też tych tworzonych z innymi istotami i środowiskiem naturalnym, znaczeniem poszczególnych jego elementów, jakie klient tworzy i wnosi do procesu) lub w gabinecie. Może odbywać się w różnych nurtach, choć dość często spotyka się Gestalt, psychologii analitycznej (Jung), psychoterapii systemowej czy poznawczo-behawioralnej (CBT).

Hortiterapia bierna - skupia się na doznaniach sensorycznych, poprzez obserwowanie roślinności, docenianie aromatu ziół i kwiatów oraz wsłuchiwanie się w dźwięki natury, opiera się na obserwacji natury za pomocą wszystkich zmysłów - wzroku, dotyku, węchu, słuchu i smaku.



**SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM  
ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU  
ROZWOJU ORGANIZACJI OBYWATELSKICH NA LATA 2018–2030 PROO**

*Strategia Rozwoju Fundacji Centrum Inicjatyw na Rzecz Społeczeństwa FCIS do 2030 roku*

Hotritierapia czynna - to bezpośredni kontakt z roślinami, dotykanie ich oraz samodzielne zajmowanie się ogrodem (sianie, sadzenie, pielienie, podlewanie, nawożenie), wykonywanie takich prac jak:

- sadzenie,
- pikowanie,
- podlewanie,
- podcinanie,
- rozmnażanie roślin,
- wysiewanie kwiatów, owoców i warzyw,
- koszenie trawników,
- zbieranie warzyw i owoców,
- projektowanie ogrodu czy szklarni,
- planowanie pracy w ogrodzie

Hortiterapia ma na celu polepszenie dyspozycji psychicznej poprzez pozytywne oddziaływanie roślin na organizm. Wykonywanie zabiegów pielęgnacyjnych przy kwiatkach, trawach, krzewach czy drzewkach to skuteczny sposób na obniżenie poziomu hormonu stresu, odprężenie ciała, odpoczynek umysłu, wyzwolenie w sobie pokładów kreatywności i rozwój wielu umiejętności.

Dodatni wpływ roślin na zdrowie i samopoczucie człowieka jest niezaprzeczalny. Sprzyja złagodzeniu niekorzystnych stanów emocjonalnych, redukcji lęku oraz poprawie funkcji kognitywnych. Dodaje też sił witalnych i pozytywnie wpływa na fizyczny stan organizmu (pracując w ogrodzie, musimy się przecież dużo ruszać).

Efekty terapii:

- stymulacja ośrodkowego układu nerwowego,
- rozwój narządów zmysłu,

**SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM  
ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU  
ROZWOJU ORGANIZACJI OBYWATELSKICH NA LATA 2018–2030 PROO**

*Strategia Rozwoju Fundacji Centrum Inicjatyw na Rzecz Społeczeństwa FCIS do 2030 roku*

- zwiększenie sprawności,
- poprawa koordynacji ruchowej,
- obniżenie poziomu stresu,
- obniżenie napięcia i agresji,
- poprawa samopoczucia,
- zwiększenie poczucia własnej wartości,
- poprawa pewności siebie,
- nauka samodzielności,
- poprawa pamięci i koncentracji,
- rozwój kreatywności,
- zwiększenie umiejętności obserwacji otoczenia,
- wzmocnienie chęci do działania,
- obniżenie ciśnienia krwi,
- uregulowanie rytmu pracy serca,
- wykształcenie poczucia odpowiedzialności
- nauka cierpliwości,
- wykształcenie umiejętności pracy w grupie,
- zmniejsza ryzyko pojawienia się stanów depresyjnych.

## **II edukacja, w tym edukacja zdrowego stylu życia, ekologii i ochrony przyrody – dla indywidualnych osób i grup**

Stworzymy programy edukacji nt. zdrowego stylu życia i ekologii

Utworzymy ścieżki edukacyjno-sensoryczne.

## **III Galeria sztuki Ziemi i oglądanie przyrody j. ang. „land art”**

**SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM  
ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU  
ROZWOJU ORGANIZACJI OBYWATELSKICH NA LATA 2018–2030 PROO**

*Strategia Rozwoju Fundacji Centrum Inicjatyw na Rzecz Społeczeństwa FCIS do 2030 roku*

Udostępnimy ścieżki artystyczne w celu poprawy krajobrazu i promowania refleksji nad praktykami artystycznymi i terytorium naturalnym

Szerszym celem jest stworzenie interdyscyplinarnego planu podróży, łączącego archeologię, sztukę, materiały naturalne, środowisko, szlaki i życie w regionie

Stworzymy laboratorium pod gołym niebem, które będzie gromadzić liczne warsztaty oraz działania artystyczno-kulturalne.

Stworzymy miejsce do warsztatów poświęconych upcyklingowi, sztuce cyrkowej, teatrowi, budowie zbiorowych dzieł land art i dużym wydarzeniom pod gołym niebem

Będzie to miejsce aktywizacji i zaangażowania młodych ludzi w upcykling poprzez różne możliwości wolontariatu, pracy i szkoleń.

**PLANOWANIE STRATEGICZNE DO 2030 ROKU**

| <b>CELE/PROJEKTY</b><br><b>Jaki problem chcemy rozwiązać?</b>                                                                                                          | <b>TERAZ</b>                                                      | <b>ZA ROK</b>                                                      | <b>ZA 3 LATA</b>                                                                | <b>ZA 5 LAT</b>                                                        |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------|
| CEL/PROJEKT DUŻY<br><b>Sieć Podlaskich Ogródów Terapeutycznych</b><br><i>(innovacyjne usługi społeczne w zakresie: ekoterapii, edukacji i rekreacji prozdrowotnej)</i> | Podpisanie porozumień partnerskich i ustalenie terenów pod ogrody | Pozyskanie pierwszych Partnerów i darczyńców do stworzenia ogrodów | Pozyskanie 20 Partnerów<br>Stworzenie pierwszych ogrodów - pozyskanie 500000 zł | Pozyskanie 100 Partnerów<br>Stworzenie ogrodów - pozyskanie 2500000 zł |

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM  
ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU  
ROZWOJU ORGANIZACJI OBYWATELSKICH NA LATA 2018–2030 PROO

*Strategia Rozwoju Fundacji Centrum Inicjatyw na Rzecz Społeczeństwa FCIS do 2030 roku*

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                          |                                                                                                   |                                                                                                                 |                                                                                                    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><i>tworzone wraz z<br/>Partnrami)</i></p> <p>CEL: Poprawa jakości<br/>życia<br/>mieszkańców w każdym<br/>wieku poprzez<br/>innowacyjne usługi<br/>społeczne, łączące<br/>pokolenia<br/>stworzenie usług ogrodów<br/>terapeutycznych w<br/>województwie podlaskim</p>                                                                                                                                                                                       |                                                                                          |                                                                                                   |                                                                                                                 |                                                                                                    |
| <p><b>CEL/PROJEKT ŚREDNI</b><br/><b>Rodzinny Ogród</b><br/><b>ekoterapii i integracji</b><br/><b>sensorycznej w</b><br/><b>szczegółowości dla dzieci</b><br/><b>i młodzieży, osób</b><br/><b>starszych i osób z</b><br/><b>niepełnosprawnościami,</b><br/><b>- Program Ekoterapii i</b><br/><b>Integracji Sensorycznej</b><br/><i>CEL: pomoc i wsparcie dla</i><br/><i>mieszkańców poprzez</i><br/><i>stworzenie ogrodu</i><br/><i>sensorycznego oraz</i></p> | <p>Podpisanie<br/>porozumień<br/>partnerskich i<br/>ustalenie terenów<br/>pod ogrody</p> | <p>Pozyskanie<br/>pierwszych<br/>Partnerów i<br/>darczyńców<br/>do<br/>stworzenia<br/>ogrodów</p> | <p>Pozyskanie<br/>20<br/>Partnerów<br/>Stworzenie<br/>pierwszych<br/>ogrodów -<br/>pozyskanie<br/>500000 zł</p> | <p>Pozyskanie<br/>100<br/>Partnerów<br/>Stworzenie<br/>ogrodów -<br/>pozyskanie<br/>1000000 zł</p> |

**SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM  
ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU  
ROZWOJU ORGANIZACJI OBYWATELSKICH NA LATA 2018–2030 PROO**

*Strategia Rozwoju Fundacji Centrum Inicjatyw na Rzecz Społeczeństwa FCIS do 2030 roku*

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                 |                                                                    |                                                                                                 |                                                                                |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------|
| <i>programu ekoterapii<br/>medycznej i integracji<br/>sensorycznej.</i>                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                 |                                                                    |                                                                                                 |                                                                                |
| <b>CEL/PROJEKT ŚREDNI</b><br><b>Otwarta Galeria sztuki</b><br><b>Ziemi ang. „Land Art.”</b><br>CEL: udostępnienie usługi artystycznej galerii na świeżym powietrzu dla mieszkańców oraz umożliwienie rozwoju talentów i prezentacji dzieł młodych, niezależnych artystów w przestrzeni lasu miejskiego | Podpisanie porozumień partnerskich i ustalenie terenów z przeznaczeniem na galerię sztuki Ziemi | Pozyskanie pierwszych Partnerów i darczyńców do stworzenia galerii | Pozyskanie 20 Partnerów<br>Stworzenie pierwsze rzeźby/dzieła artystyczne - pozyskanie 300000 zł | Pozyskanie 100 Partnerów<br>Stworzenie Galerii Land Art - pozyskanie 500000 zł |
| <b>CEL/PROJEKT ŚREDNI</b><br><b>Centrum Rozwoju Umiejętności Kreatywnych Dzieci i Młodzieży</b><br>CEL: zwiększenie szans edukacyjnych uczniów, w szczególności ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi poprzez                                                                                         | Podpisanie porozumień partnerskich i ustalenie terenów pod ogrody                               | Pozyskanie pierwszych Partnerów i darczyńców do stworzenia ogrodów | Pozyskanie 20 Partnerów<br>Stworzenie pierwszych ogrodów - pozyskanie 500000 zł                 | Pozyskanie 100 Partnerów<br>Stworzenie ogrodów - pozyskanie 1000000 zł         |

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM  
ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU  
ROZWOJU ORGANIZACJI OBYWATELSKICH NA LATA 2018–2030 PROO

*Strategia Rozwoju Fundacji Centrum Inicjatyw na Rzecz Społeczeństwa FCIS do 2030 roku*

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                          |                                                                 |                                                           |                                                                                |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------|
| zapewnienie im odpowiednich warunków do rozwijania indywidualnego potencjału w postaci realizacji dopasowanych do ich potrzeb zajęć oraz dostosowanie szkoły w oparciu o standardy Modelu dostępnej szkoły.                                                                                                                                          |                                                          |                                                                 |                                                           |                                                                                |
| <b>CEL/PROJEKT ŚREDNI</b><br><b>Program rehabilitacji dzieci i młodzieży pt. Zielona klasa - sala rehabilitacyjno-terapeutyczna „Leśny świat”</b><br>Cel: zapewnienie usług rehabilitacji społecznej i ekoterapii medycznej dla dzieci i młodzieży ze szczególnymi potrzebami, zapewnienie programu wsparcia młodych osób z problemami depresji i po | Podpisanie porozumień partnerskich, przygotowanie planów | Pozyskanie pierwszych Partnerów i darczyńców do stworzenia sali | Pozyskanie 20 Partnerów Budowa Sali -pozyskanie 500000 zł | Pozyskanie 100 Partnerów Stworzenie Sali i wyposażenie - pozyskanie 1000000 zł |



**SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM  
ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU  
ROZWOJU ORGANIZACJI OBYWATELSKICH NA LATA 2018–2030 PROO**

*Strategia Rozwoju Fundacji Centrum Inicjatyw na Rzecz Społeczeństwa FCIS do 2030 roku*

|                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                             |                                              |                                               |                                                                        |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------|----------------------------------------------|-----------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------|
| przejęciu traumy psychicznej.                                                                                                                                                                                                                                        |                                                             |                                              |                                               |                                                                        |
| <b>CEL/PROJEKT ŚREDNI</b><br><b>Ośrodek Młodych Liderów i Rozwoju Umiejętności Kreatywnych Dzieci i Młodzieży w Białymstoku</b><br>CEL: Zapewnienie stałego miejsca (przestrzeni) i warunków do aktywizacji społecznej młodzieży i rozwoju umiejętności kreatywnych. | Podpisanie porozumień partnerskich i pozyskanie przestrzeni | Pozyskanie pierwszych Partnerów i darczyńców | Pozyskanie 20 Partnerów -pozyskanie 500000 zł | Pozyskanie 100 Partnerów<br>Stworzenie Ośrodka - pozyskanie 1000000 zł |
| <b>CEL/PROJEKT ŚREDNI</b><br><b>Lokalny Ośrodek Walki z Osamotnieniem Osób Starszych</b><br>CEL: zapewnienie usług wsparcia wolontariuszy dla osób po 80 roku życia, zmagających się z wieloma chorobami i stratą bliskich.                                          | Pozyskanie Partnerów                                        | Pozyskanie pierwszych darczyńców             | Pozyskanie 20 partnerów - 300000 zł           | Stworzenie Ośrodka - pozyskanie 500000 zł                              |

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM  
ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU  
ROZWOJU ORGANIZACJI OBYWATELSKICH NA LATA 2018–2030 PROO

*Strategia Rozwoju Fundacji Centrum Inicjatyw na Rzecz Społeczeństwa FCIS do 2030 roku*

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                             |                                         |                                            |                                                  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|-----------------------------------------|--------------------------------------------|--------------------------------------------------|
| <p>Stworzenie programu regularnych wizyt wolontariuszy w domu</p> <p>- stworzenie programu „Czasozłótkowa” - bank czasu</p> <p>Zgromadzone przez wolontariuszy czasozłótki wymieniane na pomoc dla nich i ich najbliższych, promocja idei wzajemnej pomocy, przy jednoczesnym wzmacnianiu więzi międzypokoleniowych i integracji społecznej</p> <p>Zapewnienie zasobów, porad, szkoleń dla osób, które chcą założyć bank czasu w swojej społeczności</p> |                             |                                         |                                            |                                                  |
| <p>CEL/PROJEKT ŚREDNI</p> <p><b>Zdrowie Mentalne</b></p> <p><b>Nastolatków</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <p>Pozyskanie Partnerów</p> | <p>Pozyskanie pierwszych darczyńców</p> | <p>Pozyskanie 20 partnerów - 300000 zł</p> | <p>Stworzenie Ośrodka - pozyskanie 500000 zł</p> |

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM  
ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU  
ROZWOJU ORGANIZACJI OBYWATELSKICH NA LATA 2018–2030 PROO

*Strategia Rozwoju Fundacji Centrum Inicjatyw na Rzecz Społeczeństwa FCIS do 2030 roku*

|                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                      |                                  |                                     |                                           |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|----------------------------------|-------------------------------------|-------------------------------------------|
| CEL: przeciwdziałanie uzależnieniom cyberprzemocy, dezinformacji, izolacji nastolatków<br>- Zapewnienie edukacji na temat zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży,<br>- wsparcie w komunikacji,<br>- usługi ekoterapii dla nastolatków,<br>- programy aktywizacji społecznej i sportowej |                      |                                  |                                     |                                           |
| CEL/PROJEKT MAŁY<br><b>Program Wyjazdy po rozwój dla Młodych z niepełnosprawnościami</b><br>CEL: fundusz stypendialny środków finansowych przeznaczonych na organizację dodatkowych usług takich jak asystencja osobista, specjalny środek                                               | Pozyskanie Partnerów | Pozyskanie pierwszych darczyńców | Pozyskanie 20 partnerów - 300000 zł | Stworzenie Ośrodka - pozyskanie 500000 zł |

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM  
ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU  
ROZWOJU ORGANIZACJI OBYWATELSKICH NA LATA 2018–2030 PROO

*Strategia Rozwoju Fundacji Centrum Inicjatyw na Rzecz Społeczeństwa FCIS do 2030 roku*

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                        |                                  |                                     |                                             |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|---------------------------------------------|
| komunikacji, tłumacz języka migowego, itp. dla osoby młodej, nie posiadającej innego wsparcia, która chce wyjechać poza miejsce zamieszkania w celu edukacji, nauki lub rozwoju osobistego (np. szkolenie specjalistyczne).                                                                            |                        |                                  |                                     |                                             |
| CEL/PROJEKT MAŁY<br><b>Ogólnopolski Program Campusy Liderów Zarządzania Informacjami i publikacjami cyfrowymi</b><br>CEL: Wsparcie samorządów i lokalnych liderów w rozwiązywaniu problemów związanych z dostępem do informacji publicznej, zarządzania informacją, ochrony własności intelektualnych. | Pozyskanie 3 Partnerów | Pozyskanie pierwszych darczyńców | Pozyskanie 20 partnerów - 100000 zł | Stworzenie Programów - pozyskanie 300000 zł |

**SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM  
ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU  
ROZWOJU ORGANIZACJI OBYWATELSKICH NA LATA 2018–2030 PROO**

*Strategia Rozwoju Fundacji Centrum Inicjatyw na Rzecz Społeczeństwa FCIS do 2030 roku*

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |  |  |  |  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|--|--|
| <p>- w ramach prowadzonej przez FCIS od momentu powstania doradztwa i edukacji prawnej oraz działań zwiększania świadomości w zakresie konstytucyjnych wolności, praw i obowiązków człowieka i obywatela, w szczególności art. 51 Konstytucji - zasad i trybu gromadzenia i udostępniania informacji publicznej dla obywateli.</p> <p>- zwiększenie kompetencji cyfrowych obywateli w zakresie zarządzania publikacjami cyfrowymi, w tym działalności dziennikarskiej i fact-checkingu, zarządzania mediami społecznościowymi.</p> |  |  |  |  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|--|--|

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM  
ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU  
ROZWOJU ORGANIZACJI OBYWATELSKICH NA LATA 2018–2030 PROO

*Strategia Rozwoju Fundacji Centrum Inicjatyw na Rzecz Społeczeństwa FCIS do 2030 roku*

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                         |                                  |                                     |                                             |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|---------------------------------------------|
| <b>CEL/PROJEKT MAŁY</b><br><b>Międzynarodowy</b><br><b>Program Akademia</b><br><b>Młodych Liderów</b><br>CEL: aktywizacja młodych kobiet, które dotychczas nie angażowały się osobiście w działania lub podejmowały własne inicjatywy na rzecz idei przywództwa kobiet i walki z nierównościami, -zapewnienie młodym kobietom, w tym z niepełnosprawnościami, przestrzeni do bezpośredniego zaangażowania się w proces uczenia się i prowadzenia działań w ramach społeczeństwa obywatelskiego, w tym prowadzenia ustrukturyzowanych narzędzi dialogu z | Pozyskanie 3 Partnerów międzynarodowych | Pozyskanie pierwszych darczyńców | Pozyskanie 20 partnerów - 100000 zł | Stworzenie Programów - pozyskanie 300000 zł |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|----------------------------------|-------------------------------------|---------------------------------------------|



**SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM  
ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU  
ROZWOJU ORGANIZACJI OBYWATELSKICH NA LATA 2018–2030 PROO**

*Strategia Rozwoju Fundacji Centrum Inicjatyw na Rzecz Społeczeństwa FCIS do 2030 roku*

|                                                                                                                                         |  |  |  |  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|--|--|
| decydentami na różnych<br>poziomach władzy,<br>- zapewnienie współpracy<br>i wymiany praktyk<br>pomiędzy organizacjami z<br>3 krajów UE |  |  |  |  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|--|--|

#### **GLÓWNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA CELÓW/PROJEKTÓW DO 2030 ROKU:**

1. Darowizny;
2. Wpłaty przez Internet – kampania fundraising;
3. Sponsoring;
4. Granty i dotacje;
5. Organizacja aukcji charytatywnych;
6. Direct mailing;
7. Organizacja wydarzeń specjalnych.

Przewiduje się także inne źródła w zależności od potrzeb i możliwości.